

Література:

1. Bayer closes Monsanto acquisition. *Bayer Global*. 2018. 7.07. URL: <https://clck.ru/3EhtRb> (дата звернення: 28.02.2025).
2. Jones B. Why the US won't join the single most important treaty to protect nature. URL: <https://www.vox.com/22434172/us-cbd-treaty-biological-diversity-nature-conservation> (дата звернення: 28.02.2025)

КОНЦЕПЦІЯ «ЕКОЛОГІЧНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ» ЯК ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ФОРМУВАННЯ «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ»

СТАДНИК Г. В., канд. екон. наук, проф., проф. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки

ОСТРОВСЬКИЙ І. А., канд. екон. наук, доц., доц. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Екологічний («зелений») порядок денний у сучасному світі є одним з переважаючих у політичній, економічній, інформаційній та культурній сферах. Але існуючі екологічні проблеми не вирішуються ефективно і постійно зростають. Зосередження уваги на глобальному потеплінні та зміні клімату протягом останніх десятиліть не дає видимих практичних результатів. Навпаки, ситуація погіршується. А актуальні питання щодо забруднення пластиком суходолу та океанів, деградації ґрунтів, опустелювання та вирубки лісів, втрати біорізноманіття, порушення геному рослин потребують термінового вирішення.

У сфері глобальної економіки та геополітики саме «зелений» порядок денний став зоною інтенсивної конкуренції, особливо між провідними економічними державами та основними політичними суб'єктами.

Сьогодні у світі домінує західна концепція «зеленого переходу» на енергію без вуглецю і «зелену» економіку в цілому. У вузькому економічному сенсі останнє означає перехід до «чистої» (декарбонізованої) економіки з нулем парникових газів в атмосфері Землі як у сфері енергетики, так і в промисловому виробництві, транспорті, сільському господарстві. У більш широкому сенсі це перехід до нового типу стійкої економічної системи з акцентом на екологічні та соціальні фактори, які забезпечують соціальне благополуччя і справедливість при мінімізації екологічних ризиків.

Іншим теоретичним напрямком стала Концепція «екологічної цивілізації», що розроблена в 2000-х роках і лежить в основі офіційної екологічної політики і загальної зеленої стратегії КНР. Вона являє собою поєднання основ традиційної китайської культури, що передбачає гармонійне співіснування людини з природою (а не насильство проти неї), з ідеями «зеленого» і сталого розвитку, що стали глобальним «мегатрендом» ХХІ століття [1]. Крім принципів внутрішнього економічного та політичного розвитку Китаю, ця концепція формулює роль країни в майбутньому світовому порядку.

Стрімкий промисловий розвиток Китаю за останні кілька десятиліть викликав руйнування навколишнього середовища та серйозні екологічні проблеми, як внутрішні, так і «експортні» (забруднення повітря та води, забруднення пластиком та інші явища мають транскордонний характер, оскільки не можуть бути обмежені територією однієї країни). Однак поетапна реалізація екологічної політики на державному рівні, інтегрована в п'ятирічні плани уряду КНР, вже призвела до помітного прогресу в подоланні екологічної відсталості. На практиці цілі, включаючи екологічні, послідовно виконуються і перевищуються. У деяких сферах (сонячна та вітрова енергетика, торгівля вуглецем, «зелені фінанси», електротранспорт) Китай лише за кілька років став світовим лідером [1].

«Екологічна цивілізація» – четверта стадія людської цивілізації, більш прогресивна, ніж попередня індустріальна. На Заході на зміну індустріальній приходить «екоіндустріальна цивілізація», яка включає три основні ідеали «сталого розвитку» (охорона довкілля, збереження ресурсів та екологічну рівновагу), деякі аспекти протестантської етики та ключові положення екосоціалізму, зокрема, економіку замкненого циклу, нові джерела енергії та «зелене» споживання). Китай не бажає йти західним шляхом, тому що він не повинен займатися «екологічним колоніалізмом» (експортувати своє забруднення) або брати на себе роль гегемона.

Тому треба прагнути до побудови нового типу «екологічної цивілізації» на основі традиційної китайської культури і філософії. У 2018 році термін «екологічна цивілізація» був закріплений у Конституції КНР. Це означало зміну системи цінностей на державному рівні та перехід до більш справедливого («сталого») розвитку на основі «громадянської свідомості». Поєднання політичної обережності, з одного боку, та прагматизму і педантичності у реалізації планів економічного та соціального розвитку, з іншого боку, зміцнює лідерські позиції КНР у світі на даному етапі. Країна має національну систему торгівлі вуглекислим газом, а її ринок вуглецю зараз є найбільшим у світі. Зокрема, Система включає механізм розвитку відновлюваних джерел енергії та охорони лісів. Досягнуто значного прогресу у сфері «зелених» фінансів. За даними 2021-2023 рр. Китай входить до числа світових лідерів за обсягом випуску «зелених» облігацій [2]

Економічні та політичні наслідки пандемії та воєнних дій в Україні не порушили стратегічних планів розвитку Китаю. Рух до «екологічної цивілізації» не просто пов'язаний зі світовим «зеленим» трендом, а органічно доповнює та розвиває його.

Література:

1. Mu Z., Bu S., Xue B. Environmental Legislation in China: Achievements, Challenges and Trends. *Sustainability*. 2014. Vol. 6(12). Pp. 8967-8979. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/6/12/8967> (дата звернення: 25.02.2025).
2. Huang A. China's \$113 Billion Green Bonds Caught in Jumble of Rules. *Bloomberg*. 2021.21.06. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-06-21/china-s-113-billion-of-green-bonds-caught-in-jumble-of-rules> (дата звернення: 25.02.2025).